

20 February 2019

SUPREME COURT OF NORWAY

On 9 January 2019, the Supreme Court of Justice and the Judges Matningsdal, Endresen, Møse, Webster, Matheson, Kallerud, Bergsjø, Falch, Bergh and Berglund handed down a judgment concerning

HR-2019-34-S, (case No. 18-064307STR-HTM), criminal case, appeal against judgement

Rafael Uzakov, SIA North Star Ltd (Lawyer Hallaward Ostgard)

v.

Prosecutors (First State Attorney: Lars Fause; Lawyer: Tolle Stabell)

Stated:

VERDICT:

- (1) The case concerns the question of whether the Deputy State Attorney Tolle Stabell is biased as an assistant, see the Criminal Procedure Act, paragraph 60, in a case of punishment for the capture of snow crab on the Norwegian continental shelf in the fisheries protection zone at Svalbard without the permission from the Norwegian authorities.
- (2) On 4 June 2018, the Committee of Appeals of the Supreme Court decided to accept the appeal from the Russian shipmaster Rafael Uzakov and the Latvian shipping company SIA North Star, respectively, with regard to the criminal conviction ordered by the Hagoland Court of Appeal on 7 February 2018. After the appeal proceedings were held in the department, it was decided that the case should be settled in reinforced law, and that the case should be dealt with by the Grand Chamber. The appeal proceedings are scheduled for 15-17 January 2019.
- (3) In an endorsement sheet dated 14 December 2018 issued by the Attorney General, it was stated that the Deputy State Lawyer Stabell was nominated by the Ministry of Justice and Emergency Affairs as a lawyer at the Supreme Court, entitled to bring cases for the prosecuting authority pursuant to more detailed provisions by the Attorney General, see the Criminal Procedure Act paragraph 77. It further appeared that the Attorney General has appointed him as his assistant in the case.
- (4) In a letter dated 19 December 2018, attorney Hallvard Ostgard, on behalf of the accused, filed a claim against the lawyer Stabell, cf. the Criminal Procedure Act, paragraph 60, see the latter phrase in paragraph 55.
- (5) In a letter of 21 December 2018 from the pre-trial judge, the parties were informed that the Supreme Court intended to make a special decision concerning jurisdiction after the written proceedings, see the Court Act, paragraph 117, sub-clause 1. The parties were given the opportunity to raise any objections to the choice of treatment, and to give their views on the issue of impartiality. The parties had no objections to

the form of treatment. Comments have been received concerning the question of eligibility, most recently by e-mail of 9 January 2019.

- (6) The allegations of inability by Rafael Uzakov and SIA North Star Ltd. can be summarized as follows:
- (7) In principle, a lawyer should not represent both the administration and the prosecuting authority. As an assistant to the State Attorney, Stabell is employed by the State, and represents its interests in various disputes. He cannot be considered objective in a criminal case where the State has significant interests. The access to regulate and utilize snow crabs as a resource is of great importance to the State, and the outcome of the case could have a major impact on the exercise of authority in the sea areas around Svalbard. This question can also be brought before international courts, where the State Attorney has traditionally been assigned tasks.
- (8) In addition to the constitutional interest, the case is of importance to the State on a private-law basis. If the company is acquitted, the State will incur significant liability for compensation that the State Attorney will handle. Absence of litigation is therefore of no importance.
- (9) The State's real and current interests in the case are shown by the fact that Stabell and several other lawyers from the office of the Attorney General have assisted in the case over time. The State has a right of give instructions to lawyer Stabell, and even though he is relieved of its functions during the performance of his work as a prosecutor, he has his own interest in satisfying his employer. The defendants are entitled to receive objective treatment from the prosecuting office, see Penal Procedure Act, last phrase in paragraph 55.
- (10) It is of great importance that a citizen can trust that the prosecuting authority is independent from the political authorities in individual cases. To appoint a lawyer as a prosecutor who, in his daily functions, works to promote State's interests, results in a violation of the principle of the prosecution's independence. The defendants, therefore, have no confidence that the lawyer Stabell will act with the objectivity required.
- (11) Rafael Uzakov and SIA North Star Ltd. has requested that the Supreme Court declares lawyer Stabell as biased to assist in the case.
- (12) The prosecuting authority has briefly stated:
- (13) The purpose of the appointment of lawyer Stabell as assistant is to ensure the best possible understanding of the issues in the case that "are in the interface" between criminal law, international law and administrative law. Neither the government's constitutional responsibility in regard to the State's position on international law nor the State's private law position may affect the execution of this task. Anyone acting as a prosecutor is bound by the provision of the Penal Code, last phrase in paragraph 55, to act objectively. Lawyers are subject to professional requirements when exercising of their functions.
- (14) The role of the lawyer Stabell's role during the appeal proceedings will be to assist the First State Attorney, Lars Fause. As the main actor, Fause is responsible for the charge, the standpoints that the prosecutor may take, and the evidence delivery. Attorney Stabell, as assistant, will be subject to instructions given only by the main prosecutor and main prosecuting authority, not from the State Attorney General.
- (15) The State Attorney has no civil proceedings related to the elements of the case, and the office, therefore, has no particular and concrete interest in the outcome of the case that may imply incapacity for lawyer Stabell. A fact that the prosecuting authority has consulted the State Attorney and others previously in the case does not violate the duty of objectivity. The suggestion that the lawyer Stabell cannot be a prosecutor in the case because he is employed by the State also cannot be claimed. The officials of the prosecuting authority are also employed by the State.
- (16) The prosecuting authority has dismissed the following claim:
"The claim that lawyer Tolle Stabell is declared biased as assistant to the Attorney General is not accepted".

- (17) The Supreme Court notes that the question of the jurisdiction of the prosecutor must be settled on the basis of the provisions of the Criminal Procedure Act and the rules of the Court of Justice's case law so far apply. As the case is to be settled in the Grand Chamber, the question of jurisdiction is dealt with by eleven judges when a special right to settle this is set, see the Court Act, paragraph 117.
- (18) The prosecutor's jurisdiction is regulated in more detail in the Criminal Procedure Act, paragraph 60. The first paragraph reads as follows:
“An official belonging to the prosecuting authority or acting on behalf of it is biased when he has relations with the case as denied in the Court Act, para. 106, No. 1-5. He is also incompetent when other special circumstances exist that are likely to weaken confidence in his impartiality. In particular, this applies when the action for voidness is raised by a party.”
- (19) The provision also applies to lawyers who are assumed to be prosecutors under the Criminal Procedure Act, para. 77, cf. Rt-2013-105.
- (20) The defendants have argued that principal viewpoints indicate that lawyer Stabell is biased as a prosecutor due to his employment with the office of State Attorney. It has been shown that his employer must at all times promote the State's view, and that the State has great interests in this matter, both under state law and in private law.
- (21) It is not argued that lawyer Stabell has relations with the case as mentioned in the Court Act, paragraph 106. The question is therefore whether the circumstances highlighted imply that lawyer Stabell is biased under the Criminal Law, paragraph 60, 2nd sentence on “special circumstances”.
- (22) This is the same general norm that applies to judges according to the Court Act, paragraph 108. Among other things, it is judged, in light of the objectivity requirement set out in the Criminal Procedure Act, last sub-clause of paragraph 55, but the requirements may not be as stringent as for a judge in terms of independence in relation to the affected interests.
- (23) The provision in the Criminal Procedure Act, paragraph 60, means that there must be no circumstances where external conditions could subjectively influence the prosecutor. Nor must there be any circumstances that, on an objective scale, could give the parties and the public reasonable and factual reasons to doubt that the position of the prosecutor has a free and independent basis. The assessment of independence does not depend on whether the parties belong to Norway or another country (see HR-2018-451-A, section 11).
- (24) The Supreme Court assumes that the state, on a general basis, has considerable interests in the management of the relevant sea area, and in matters affecting the Svalbard Treaty. The State Attorney is the State's law office in such matters. However, according to the information, the Attorney General does not have any civil law assignments related to the case to be dealt with by the Supreme Court in the Grand Chamber, nor has the office.
- (25) In the subjective assessment regarding the existence of circumstances that may indicate that lawyer Stabell is biased, it is natural to refer to the Criminal Procedure Act, para. 55, last sub-para. which states that the prosecuting officials should act “objectively throughout their activities, including at the investigation stage, when the prosecution is made and when the case is reinstated”. This duty of objectivity also applies to a lawyer who is assumed to be a prosecutor. As a lawyer, Stabell is well acquainted with the requirements of a professional practitioner. The case concerns law enforcement within the fields of criminal law, international law, and administrative law, and the role of lawyer Stabell is limited to litigating purely legal issues related to these jurisdictions. The Supreme Court cannot see that there are circumstances that indicate that attorney Stabell, as an assistant, will act in breach of the basic premise stated in the last phrase of paragraph 55. This applies both to the Government's constitutional responsibility for Norway's position in international law, and the State's position in private law.

- (26) Also, in the objective assessment of Stabell's impartiality, the duty of objectivity is important according to the Criminal Procedure act, paragraph 55.
- (27) As the Supreme Court sees it, the duty of objectivity does not prevent the prosecuting authority from consulting the specialized ministries or the State Attorney for the occasion. Such consultations may be necessary for the case to be fully informed. The duty does not prevent the prosecutor from providing special competence in a specific area of law, if the nature of the case dictates so.
- (28) The defendants, however, have stated that it is actually inappropriate that a lawyer for the state administration assists the prosecuting authority and acts as a prosecutor.
- (29) From the viewpoint of the Supreme Court, such fundamental concerns may be more easily conceived where the State Attorney has already or has had a civil law assignment related to the same case. As mentioned, this is not the case here. Attorney Stabell has also not been involved with the investigation or settled the case. His assistance is limited purely to legal issues.
- (30) In Rt-2009-459 – where the underlying case concerned the issue of conventional law in the Norwegian legal system – the Supreme Court took a position on “whether the state can be said to have a particular interest in the outcome of the case, and whether this possibly” spills over “on the government lawyer”, see section 11. The question was particularly about a possibility of having to defend the Supreme Court's possible standpoint in later cases because conventional bodies provided grounds for disqualification. The justice delivering the leading judgement under Section 13, as spokesperson for the majority, states:
“... I [can] not see that the Attorney General, by virtue of being a government lawyer, would have any particular interest in the outcome of the case in the Supreme Court. Furthermore, if the state has a particular interest in the outcome of a case, it does not automatically follow that the Attorney General has a coincidental interest as long as the Attorney General has not been assigned a case.”
- (31) The Supreme Court cannot see that the assessment is different in the present case; neither in terms of the state's interests as the case now stands or as it must stand by any subsequent cases. This must apply even more when the question of recusal is associated with a prosecutor and not to a judge, as was the case in the decision of 2009.
- (32) As this case stands, neither employment relationship of the lawyer Stabell with the Attorney General or his role as an assistant of the State Attorney and part of the office's management team, entails in itself any disqualifying aspect.
- (33) According to the Supreme Court's view, the fact that the Attorney General has been an advisor to the prosecutor prior to being appointed as co-actor cannot change this.
- (34) The question is whether there are other factors that, on an objective scale, provide to the outside world a reasonable or objective reason to doubt the impartiality of the assistant.
- (35) Both the State Attorney and the Attorney General are formally part of the executive power, see the Constitution, paragraph 3. In principle, the King in the Government (the Government) is entitled to instruct and consult the Attorney General in individual cases, see paragraph 75. In the same time, it is a regular practice for political authorities to not intervene in individual cases in this field (see, for example, NOU 2016:24, p. 184), and nothing indicates that this fundamental principle of the Norwegian criminal justice won't be respected in the present case.
- (36) According to the Supreme Court's view, it must be assumed that lawyer Stabell, as appointed assistant, is only subject to instruction from the principal actor, Lars Fause, and the superior prosecuting authority. There is also the main actor who is responsible for the charge and positions taken by the prosecutor. According to the information, the role of lawyer Stabell is limited to assisting the Attorney General with legal issues requiring particular legal expertise in law and international law.

- (37) The defendants have submitted objections and request recusal of lawyer Stabell. However, as the Supreme Court sees, both the public and the parties have, objectively speaking, reasonable reasons to rely on the fact that he will act with the impartiality required for a prosecutor in the case, cf. Criminal Procedure Act, para. 60.
- (38) Considering this, lawyer Stabell is not biased in the case.
- (39) The verdict is unanimous.

DECISION:

The claim that lawyer Tolle Stabell is biased is not accepted.

Magnus Matningsdal (sign.)	Toril M. Oie (sign.)	Clement Endresen (sign.)
Erik Mose (sign.)	Bergljot Webster (sign)	Wilhelm Matheson (sign.)
Knut H. Kallerud (sign.)	Per Erik Bergsjo (sign.)	Ingvald Falch (sign.)
Espen Bergh (sign.)		Cecilie Ostensen Berglund (sign.)

The document conforms to the original:

Anders B. Donas

20 FEB 2019

NORGES HØYESTERETT

Den 9. januar 2019 ble det av Høyesterett bestående av justitiarius Øie og dommerne Matningsdal, Endresen, Møse, Webster, Matheson, Kallerud, Bergsjø, Falch, Bergh og Berglund i skriftlig sak

HR-2019-34-S, (sak nr. 18-064307STR-HRET), straffesak, anke over dom:

Rafael Uzakov
SIA North Star Ltd

(advokat Hallvard Østgård)

mot

Påtalemyndigheten

(førstestatsadvokat Lars Fause
advokat Tolle Stabell)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder spørsmål om assisterende regjeringsadvokat Tolle Stabell er inhabil som medaktor, jf. straffeprosessloven § 60, i en sak om straff for fangst av snøkrabbe på norsk kontinentalsokkel i fiskevernsonen ved Svalbard uten tillatelse fra norske myndigheter.
- (2) Høyesteretts ankeutvalg traff 4. juni 2018 beslutning om at anke fra henholdsvis den russiske skipperen Rafael Uzakov og det latviske rederiet SIA North Star Ltd. over Hålogaland lagmannsretts fellende straffedom 7. februar 2018 skulle tillates fremmet. Etter at ankeforhandling var avholdt i avdeling, ble det avgjort at saken skal avgjøres i forsterket rett, og justitiarius besluttet at saken skal behandles i storkammer. Ankeforhandlingen er berammet 15. til 17. januar 2019.
- (3) I påtegningsark 14. desember 2018 fra riksadvokaten ble det opplyst at assisterende regjeringsadvokat Stabell er antatt av Justis- og beredskapsdepartementet som advokat for Høyesterett, med rett til å føre saker for påtalemyndigheten etter riksadvokatens nærmere bestemmelse, jf. straffeprosessloven § 77. Det fremgikk videre at riksadvokaten har oppnevnt ham som medaktor i saken.
- (4) I skriv 19. desember 2018 fremsatte advokat Hallvard Østgård på vegne av de tiltalte habilitetsinnsigelse mot advokat Stabell, jf. straffeprosessloven § 60, jf. § 55 siste ledd.

- (5) I brev 21. desember 2018 fra forberedende dommer ble partene orientert om at Høyesterett tok sikte på å treffe særskilt avgjørelse i habilitetsspørsmålet etter skriftlig behandling, jf. domstolloven § 117 første ledd. Partene fikk frist til å komme med eventuelle innvendinger mot valg av behandlingsform, og til å gi sitt syn på spørsmålet om habilitet. Partene hadde ingen innvendinger mot behandlingsformen. Det er innkommet merknader til habilitetsspørsmålet, senest ved e-poster 9. januar 2019.
- (6) Habilitetsinnsigelsene fra *Rafael Uzakov* og *SIA North Star Ltd.* kan sammenfattes slik:
- (7) På prinsipielt grunnlag bør ikke en advokat representere både forvaltningen og påtalemyndigheten. Som assisterende regjeringsadvokat er Stabell ansatt i staten, og han er dens advokat i ulike tvister. Han kan ikke anses som objektiv i en straffesak hvor staten har betydelige interesser. Adgangen til å regulere og utnytte snøkrabben som ressurs er av stor viktighet for staten, og utfallet av saken vil kunne få stor betydning for myndighetsutøvelsen i havområdene rundt Svalbard. Den vil også kunne bli brakt inn for internasjonale domstoler, hvor Regjeringsadvokaten tradisjonelt har oppgaver.
- (8) I tillegg til den statsrettslige interessen er saken av betydning for staten på et privatrettslig grunnlag. Dersom rederiet frifinnes, vil staten pådra seg et betydelig erstatningsansvar som Regjeringsadvokaten vil håndtere. Det er derfor uten betydning at det ikke foreligger et prosessoppdrag.
- (9) Statens reelle og aktuelle interesser i saken vises ved at advokat Stabell og flere fra Regjeringsadvokaten har bistått i saken over tid. Staten har instruksjonsrett overfor advokat Stabell, og selv om han fristilles fra denne under utøvelsen av sitt verv som aktor, har han en egeninteresse i å tilfredsstille sin arbeidsgiver. De tiltalte har krav på at påtalemyndigheten opptrer objektivt, jf. straffeprosessloven § 55 siste ledd.
- (10) Det er av stor betydning at borgerne kan stole på at påtalemyndigheten er uavhengig av politiske myndigheter i enkeltsaker. En oppnevning som aktor av en advokat som i sitt daglige virke arbeider for å fremme statens interesser, medfører et brudd på prinsippet om påtalemyndighetens uavhengighet. De tiltalte har derfor ikke tillit til at advokat Stabell vil opptre med den objektivitet som kreves.
- (11) Rafael Uzakov og SIA North Star Ltd. har begjært at Høyesterett erklærer advokat Stabell som inhabil til å opptre som medaktor i saken.
- (12) *Påtalemyndigheten* har i korte trekk anført:
- (13) Formålet med oppnevningen av advokat Stabell som medaktor er å sørge for en best mulig belysning av de spørsmål i saken som "befinner seg i grensesnittet" mellom strafferett, folkerett og forvaltningsrett. Verken regjeringens konstitusjonelle ansvar for rikets folkerettslige posisjon eller statens privatrettslige stilling kan fryktes å påvirke utførelsen av oppdraget. Enhver som opptre som aktor, er bundet av kravet i straffeprosessloven § 55 siste ledd om å opptre objektivt. Advokater er vant med profesjonelle krav til rolleutøvelsen.
- (14) Advokat Stabells rolle under ankeforhandlingen vil være å bistå førstestatsadvokat Lars Fause. Som hovedaktor er Fause ansvarlig for tiltalen, standpunktene som aktoratet måtte

innta, samt bevisførselen. Advokat Stabell vil som medaktor være underlagt instruksjon kun fra hovedaktor og overordnet påtalemyndighet, ikke fra Regjeringsadvokatembetet.

- (15) Regjeringsadvokaten har ingen sivile prosessopdrag knyttet til sakskomplekset, og embetet har derfor ingen særlig og konkret interesse i sakens utfall som kan tilsi inhabilitet for advokat Stabell. Det medfører ikke brudd på objektivitetsplikten at påtalemyndigheten har konsultert Regjeringsadvokaten og andre tidligere i saken. Anførselen om at advokat Stabell ikke kan være aktor i saken fordi han er ansatt i staten, kan heller ikke føre frem. Også påtalemyndighetens tjenestemenn er ansatt i staten.
- (16) Påtalemyndigheten har lagt ned slik påstand:
- "Anførselen om at advokat Tolle Stabell erklæres inhabil tas ikke til følge."**
- (17) *Høyesterett bemerker* at spørsmålet om habilitet for aktor må avgjøres ut fra bestemmelsene i straffeprosessloven og domstollovens regler om saksbehandling, så langt disse passer. Ettersom saken skal avgjøres i storkammer, behandles habilitetsspørsmålet av elleve dommere når det settes særskilt rett for å avgjøre dette, jf. domstolloven § 117.
- (18) Aktors habilitet er nærmere regulert i straffeprosessloven § 60. Første ledd lyder slik:
- "En tjenestemann som hører til påtalemyndigheten eller handler på vegne av denne, er ugild når han står i et forhold til saken som nevnt i domstolsloven § 106 nr. 1-5. Han er også ugild når andre særegne forhold foreligger som er egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet. Særlig gjelder dette når ugildhetsinnsigelse er reist av en part."**
- (19) Bestemmelsen gjelder også for advokater som er antatt som aktorer etter straffeprosessloven § 77, jf. Rt-2013-105.
- (20) De tiltalte har anført at prinsipielle synspunkter tilsier at advokat Stabell er inhabil som aktor som følge av sitt ansettelsesforhold hos Regjeringsadvokaten. Det er vist til at hans arbeidsgiver til enhver tid skal fremme statens syn, og at staten har store interesser i denne saken, både statsrettslig og privatrettslig.
- (21) Det er ikke anført at advokat Stabell står i et forhold til saken som nevnt i domstolloven § 106. Spørsmålet er derfor om de omstendigheter som er trukket frem, innebærer at advokat Stabell er inhabil etter straffeprosessloven § 60 andre punktum om "særegne forhold".
- (22) Dette er den samme generelle normen som gjelder for dommere etter domstolloven § 108. Men fordi påtalemyndigheten og domstolene har forskjellige roller i rettspleien, er det ikke gitt at den konkrete bedømmelsen blir lik, se Rt-2015-1351 avsnitt 18. Aktors habilitet må bedømmes blant annet i lys av objektivitetskravet som følger av straffeprosessloven § 55 siste ledd, men det kan ikke stilles like strenge krav som for en dommer når det gjelder uavhengighet i forholdet til berørte interesser.
- (23) Bestemmelsen i straffeprosessloven § 60 innebærer at det ikke må foreligge omstendigheter som gjør at aktor subjektivt sett vil la seg påvirke av utenforliggende hensyn. Det må heller ikke foreligge forhold som etter en objektiv målestokk gir partene og allmennheten rimelig og saklig grunn til å tvile på at aktors standpunkter er inntatt på et

fritt og uavhengig grunnlag. Habilitetsvurderingen er uavhengig av om partene hører hjemme i Norge eller i utlandet, jf. HR-2018-451-A avsnitt 11.

- (24) Høyesterett legger til grunn at staten på generelt grunnlag har betydelige interesser i forvaltningen av det aktuelle havområdet, og i forhold som berører Svalbardtraktaten. Regjeringsadvokaten er statens advokatkontor i slike spørsmål. Etter det opplyste har imidlertid ikke Regjeringsadvokaten noen sivilrettslige oppdrag knyttet til saken som skal behandles av Høyesterett i storkammer, og embetet har heller ikke hatt dette.
- (25) Ved den subjektive vurderingen av om det foreligger omstendigheter som kan tilsi at advokat Stabell er inhabil, er det naturlig å se hen til straffeprosessloven § 55 siste ledd om at påtalemyndighetens tjenestemenn skal opptre "objektivt i hele sin virksomhet, herunder på etterforskningsstadiet, når det treffes påtalevedtak og ved irettføring av saken". Denne objektivitetsplikten gjelder også for en advokat som er antatt som aktor. Som advokat er Stabell vel kjent med de krav som stilles til en profesjonsutøver. Saken gjelder lovanvendelsen innenfor feltene strafferett, folkerett og forvaltningsrett, og advokat Stabells rolle er begrenset til å prosedere rent juridiske spørsmål knyttet til disse rettsområdene. Høyesterett kan ikke se at det er forhold som tilsier at advokat Stabell som medaktor vil opptre i strid med den grunnleggende forutsetningen i § 55 siste ledd. Dette gjelder både når det ses hen til regjeringens konstitusjonelle ansvar for Norges folkerettslige posisjon og statens privatrettslige stilling.
- (26) Også ved den objektive vurderingen av advokat Stabells habilitet er objektivitetsplikten etter straffeprosessloven § 55 av betydning.
- (27) Slik Høyesterett ser det, er objektivitetsplikten ikke til hinder for at påtalemyndigheten konsulterer fagdepartementer eller Regjeringsadvokaten i sakens anledning. Slike konsultasjoner kan være nødvendige for at saken blir fullstendig opplyst. Plikten er heller ikke til hinder for å tilføre aktorstatet særlig kompetanse på et bestemt rettsområde, dersom sakens karakter tilsier dette.
- (28) De tiltalte har imidlertid anført at det prinsipielt er uheldig at en advokat for statsforvaltningen bistår påtalemyndigheten og opptrer som aktor.
- (29) Etter Høyesteretts syn kan slike prinsipielle betenkeligheter lettere tenkes å gjøre seg gjeldende der Regjeringsadvokaten allerede har eller har hatt et sivilrettslig oppdrag knyttet til samme sak. Som nevnt, er dette ikke tilfellet i denne saken. Advokat Stabell har heller ikke hatt befatning med etterforskningen eller avgjort tiltalespørsmålet. Hans bistand er begrenset til rent juridiske spørsmål.
- (30) I Rt-2009-459 – der den underliggende saken gjaldt spørsmålet om konvensjonsmessigheten av den norske lagretteordningen – tok Høyesterett stilling til "om staten kan sies å ha en bestemt interesse i sakens utfall, og om dette eventuelt 'smitter over' på regjeringsadvokaten", se avsnitt 11. Spørsmålet var særlig om muligheten for å måtte forsvare Høyesteretts eventuelle standpunkt i senere sak for konvensjonsorganer ga grunnlag for inhabilitet. Førstvoterende uttaler i avsnitt 13 som talskvinne for flertallet at

"...jeg [kan] ikke se at regjeringsadvokaten i kraft av å være regjeringsadvokat skulle ha noen bestemt interesse i hvilket utfall saken får i Høyesterett. Jeg tilføyer at selv om staten skulle ha en bestemt interesse i utfallet av en sak, følger det ikke automatisk at

regjeringsadvokaten har en sammenfallende interesse så lenge regjeringsadvokaten ikke har fått noe oppdrag i saken."

- (31) Høyesterett kan ikke se at bedømmelsen stiller seg annerledes i nærværende sak; verken hva gjelder statens interesser slik saken nå står eller slik den måtte stå ved eventuelle etterfølgende saker. Dette må enda mer gjelde når habilitetsspørsmålet er knyttet til en aktor, og ikke til en dommer, slik situasjonen var i 2009-avgjørelsen.
- (32) Slik denne saken ligger an, medfører verken advokat Stabells ansettelsesforhold hos Regjeringsadvokaten eller hans rolle som assisterende regjeringsadvokat og del av embedets ledergruppe, i seg selv inhabilitet.
- (33) Etter Høyesteretts syn kan ikke den omstendighet at Regjeringsadvokaten forut for oppnevningen som medaktor har vært inne som rådgiver for aktoratet, endre dette.
- (34) Spørsmålet er da om det er andre forhold som etter en objektiv målestokk gir omverdenen rimelig eller saklig grunn til å tvile på medaktorens upartiskhet.
- (35) Både Regjeringsadvokaten og Riksadvokaten er formelt en del av den utøvende makt, jf. Grunnloven § 3. Kongen i statsråd (regjeringen) har i prinsippet generell instruksjons- og omgjøringsmyndighet overfor riksadvokaten i enkeltsaker, jf. straffeprosessloven § 56 annet ledd annet punktum og § 75. Samtidig er det en fast og langvarig praksis for at politiske myndigheter ikke griper inn i enkeltsaker på dette området, jf. blant annet NOU 2016: 24 side 184, og det er ikke holdepunkter for at dette grunnleggende trekket ved norsk strafferettspleie ikke vil bli respektert i nærværende sak.
- (36) Etter Høyesteretts syn må det legges til grunn at advokat Stabell, som oppnevnt medaktor, kun er underlagt instruksjon fra hovedaktor, Lars Fause, og overordnet påtalemyndighet. Det er videre hovedaktor som er ansvarlig for tiltalen og for de standpunkter aktoratet inntar. Etter det opplyste er advokat Stabells rolle begrenset til å bistå hovedaktor med rettsspørsmål som krever særlig juridisk kompetanse innen forvaltningsrett og folkerett.
- (37) De tiltalte har fremmet inhabilitetsinnsigelser mot advokat Stabell. Slik Høyesterett ser det, har imidlertid både allmennheten og partene, objektivt sett, rimelig grunn til å stole på at han vil opptre med den upartiskhet som kreves for å være aktor i saken, jf. straffeprosessloven § 60.
- (38) Advokat Stabell er etter dette ikke inhabil i saken.
- (39) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G :

Begjæringen om at advokat Tolle Stabell kjennes inhabil tas ikke til følge.

Magnus Matningsdal (sign.)	Toril M. Øie (sign.)	Clement Endresen (sign.)
Erik Møse (sign.)	Bergljot Webster (sign.)	Wilhelm Matheson (sign.)
Knut H. Kallerud (sign.)	Per Erik Bergsjø (sign.)	Ingvald Falch (sign.)
Espen Bergh (sign.)		Cecilie Østensen Berglund (sign.)

Dokumentet er i samsvar med originalen:
Anders B. Dønås

Rett utskrift

Lisa-Been Kottb